

κεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ὅτι ὁ Ἰνδὸς τοῦ τὸν εἶχε κλέψειν, νεώτατον ἀκόμη.

Ἐπειδὴ κάμμι ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου δὲν ὑπῆρχεν, ὁ κριτὴς, μὴ δυνάμενος ν' ἀποφασίσῃ, ἔμελλε ν' ἀποπέμψῃ τοὺς κρινομένους· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ἰνδὸς ἐξεφώνησεν, 'Ὁ ἵππος εἶναι ἰδικός μου, καὶ τὸ ἀποδεικνύω.' Ἐκβάλλει ἀμέσως τὸ ἐπανωφόρεμά του, καλύπτει μ' αὐτὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὸν δικαστὴν, 'Ἐπειδὴ,' λέγει, 'οὗτος ὁ ἄνθρωπος διαβεβαιοῦται ὅτι αὐτὸς ἀνέθρεψε τὸν ἵππον, προστάξετέ τον νὰ εἴπῃ ποῖος ἐκ τῶν δύο του ὀφθαλμῶν εἶναι βεβλαμμένος.' 'Ὁ Ἰσπανὸς, μὴ θέλων νὰ δείξῃ κανένα δισταγμὸν, ἀποκρίνεται πάραυτα, 'Ὁ δεξιός!' Τότε ὁ Ἰνδὸς ἐξεσχέπασε τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου, καὶ, 'Δὲν εἶναι ποσῶς βεβλαμμένος,' εἶπεν, 'οὔτε εἰς τὸ δεξιόν, οὔτε εἰς τὸ ἀριστερόν ὄμμα.' Πληροφόρηθεὶς ὁ κριτὴς ἀπὸ τόσον εὐφυῆ καὶ τόσον ἰσχυρὰν ἀπόδειξιν, ἐψήφισεν ἄνευ ἀργοπορίας νὰ δοθῇ ὁ ἵππος εἰς αὐτόν.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΑΣ.

Η ΤΕΧΕΡΑΝ.

Ἡ ΣΗΜΕΡΙΝΗ μητρόπολις τοῦ Πέρσου κυριάρχου διαιρεῖται εἰς χωριστὰ τμήματα, ἐξ ὧν ἕκαστον ἔχει τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ ὄνομα, ὡς καὶ εἰς τὰς Τουρκίας πόλεις συνεξίζεται. Ἐκτὸς τούτων, ὑπάρχει μεμονωμένος τις περίβολος, καλούμενος ἡ Κιβωτὸς, ἥτοι ἀκρόπολις, περιέχων τὰ ἀνακτόρια, διάφορα τζαμιά, τοὺς στρατῶνας, καὶ τὰς οἰκίας τῶν κυριωτέρων περὶ τὴν αὐλὴν ὑπαλλήλων. Ἡ Κιβωτὸς εἶναι ὅπως οὖν καθαριωτέρα τῶν ἐπιλοιπῶν μερῶν τῆς Τεχεράν· περικυκλοῦται δ' ὑπὸ τείχους, ὀλίγα κανόνια ἔχοντος, καὶ φύλακες σταθμεύουσι πάντοτε εἰς τὰς πύλας αὐτῆς, αἵτινες κλείονται τὴν νύκτα, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας εἰς οὐδένα συγχωρεῖται ἡ εἴσοδος, ἐκτὸς ἂν κρατῇ ἔγγραφον ἄδειαν παρὰ τῆς ἰστυνομίας. Αἱ ὁδοὶ τόσον εἶναι ῥυπαραὶ καὶ τόσον πλήρεις ἀπὸ τρύπας καὶ βόθρων, ὥστε χωρὶς φανάριον οὐδεὶς χρήσιμος ἐξέρχεται ποτε τὴν νύκτα. Ἀπὸ κλέπτας ὁμως δὲν ὑπάρχει φόβος· καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν Τεχεράν διατριβῆς μου, ποτὲ, καθ' ὅσον γνωρίζω, δὲν συνέβη νυκτερινὴ ληστεία.

Αἱ ὁδοὶ βρίουσι τὴν ἡμέραν ἀπὸ ψωμοζήτας, πανταχόθεν τῆς Ἀσίας ἐρχομένους· κάμμιαν πρωτεύουσαν δὲν γνωρίζω τόσον πλημμυροῦσαν ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ὀκνηρίας καὶ ἐνδεείας, ἥ ὅπου ἀμφότεραι παρίστανται τόσον ῥυπαραὶ καὶ ἀηδεῖς. Τοῦτο δὲ πρόκειται τόσον ἐκ τῆς τῶν κρατούντων ἀσυμπαθείας ἢ ἀμελείας πρὸς τοὺς γέροντας καὶ ἐνδεεῖς, ὅσον ἐκ τῆς ἀργίας τοῦ πλείστου μέρους τῶν κατοίκων. Πῶς τῶνόντι νὰ εὐρίσκωσιν ἑνασχόλημα εἰς χώραν, ὅπου ἀκόμη καὶ ἡ γεωργία δὲν ἔφαρκε πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθους; Εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπάρχει παντὸς εἶδους ἐργασία διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις· ὡς τὸ κτίζειν δη-

μοσίους οἰκοδομὰς καὶ ἰδιωτῶν κατοικίας, τὸ κατασκευάζειν καὶ ἐπισκευάζειν δρόμους, τὸ ἐξορύττειν ἢ καθαρίζειν διώρυγας, στρώνειν σιδηροδρόμους, δουλεύειν εἰς παντοειδῆ ἐργοστάσια, κλπ. ὅλα ὁμως τὰ τοῦ πορισμοῦ ταῦτα μέσα σχεδὸν ἀγνοοῦνται εἰς τὴν Περσίαν. Πρόσθετες εἰς τὸ δεινὸν τοῦτο τὴν ἀκαρπίαν, τὴν ἔλλειψιν πλωίμων ποταμῶν, τὸ δύσκολον τῆς συγκοινωνίας, καὶ τὴν ὠραιότητα τοῦ κλίματος, ἥτις σχεδὸν ἀποτρέπει τοὺς ἐργάζεσθαι. Τὴν κακὴν δὲ ταύτην τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἐπιβαρύνει τὸ ἄθλιον πολίτευμα τῆς Περσίας· πᾶσα ευδαιμονίας πηγὴ ἀποκλειστικῶς κατέχεται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων κατὰ τὸν βαθμόν ἢ τὴν τύχην· ἢ τῶν ἀδυνάτων ἰδιοκτησία ἀφίνεται εἰς τὸ ἔλεος τῶν ἰσχυρῶν, πᾶς ἐπαρχὸς διαθέτει μόνος καὶ αὐθαριέτως τὴν περιουσίαν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ οὐδεὶς καλεῖται ποτε νὰ δώσῃ λόγον τῶν ἐπιστήμων αὐτοῦ πράξεων. Πᾶσα ἐπαρχία πραγματικῶς ἐνοικιάζεται εἰς τὸν διοικητὴν (ὡς ἐγένετο καὶ πρὸ μικροῦ εἰς τὴν Τουρκίαν) καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιον, φορολογεῖ καὶ ἀρπάζει τὰ πρὸς τοῦτο χρήματα με τυραννικὴν ἀπονίαν, μήτε ζῶν μήτε ἰδιοκτησίαν σεβόμενος, ἐκλέγων δὲ τοὺς ἀπροστατεῦτους ὡς ἀρμοδιώτερα τῆς ἀδικίας αὐτοῦ θύματα. Ἐντεῦθεν κατήντησαν οἱ ἐπαῖται τὸ αἶσχος τῆς Περσίας· βέβαια οὔτε δυσεξήγητος οὔτε ἀμφίβολος εἶναι ἡ γέννησις αὐτῶν.

Τὰ Βεζεστένια τῆς Τεχεράν ὀλίγον διαφέρουν ἀπὸ τὰ τῆς Τουρκίας· εἶναι, δηλαδή, μακρὰ, κεκαλυμμένα διόδοι, ἄνωθεν φωτιζόμενα. Καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ ἐνδοτέρου ὑπάρχουν σειραὶ ἐργαστηρίων, ὅπου πραγματευταὶ ἢ χειροτέχναι ἀσκοῦν ἕκαστος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τέχνην· ὁ μὲν κάμνει πέταλα ἵππων, ὁ δὲ ἀκονίζει μαχαίρας, ἄλλος ἐπιρράπτει ὑποδήματα, τέταρτος τις κόπτει καπνοσύριγγας ἀπὸ μακρὰ καλάμια, πέμπτος τις φουρνίζει ἄρτους, καὶ ἄλλος μαγειρεῖ τὸ πολυζήτητον πιλάβι. Τὰ Βεζεστένια εἶναι καὶ ἀγοραὶ καὶ ἐργοστάσια· πρῶτος δὲ τῶν εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο χειροτεχνῶν εἶναι ὁ ἀρχιμάγειρος. Ἐνταῦθα λείπει ἐξ ὁλοκλήρου πᾶσα Εὐρωπαϊκὴ εὐαισθησία· διότι, ὅποταν ὁ Μωαμεθανὸς πεινάσῃ, ἢ ὀρεξῇ αὐτοῦ δὲν πάσχει ἐλάττωσιν, καὶ ἂν ἐκ δεξιῶν ἤθελε κάθῃσθαι προσκυνητῆς ξυριζόμενος, ἢ νεκρώδης ἀσθενὴς ἐξ ἀριστερῶν του, ἀνακοφίσιν ἐκ φλεβοτομίας περιέμνων. Εἰς τὰ Βεζεστένια προσέτι καταφεύγουσι οἱ ὀκνηροὶ καὶ οἱ περίεργοι, ὡς καὶ ὁ δεσπότης ὁ δοῦλον χρειάζομενος, καὶ ὁ δοῦλος ὁ δεσπότην ζητῶν. Οἱ Πέρσαι ὑπεραγαποῦν νὰ λέγωσι παραμύθια· ἐδῶ δ' ἐμπορεῖ τις ν' ἀκούσῃ τὰ καλῆτερα. Ἐνῶ ἦμην εἰς τὴν Τεχεράν, παρετήρησα ἕνα εἰς τόπον ὑπαίθριον καθήμενον ἐμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ Βεζεστενίου, μ' αἶγα πλησίον αὐτοῦ κοιτῶμένην· πληθὸς δὲ μακρογενέων ἀνδρῶν περὶ αὐτοῦ συνελέγοντο, τοὺς ὁποίους ὑπέβαλλεν εἰς φόρον διὰ τοὺς τεραστίους αὐτοῦ μύθους. Τοσαύτην ἐπιτηδειότητα εἶχεν εἰς τὸ μακρύνειν τὰς διηγήσεις του, ὥστε οἱ ἀκραταὶ δὲν ἤμπορουν νὰ μά-

θωσι τὸ τέλος, ἂν δὲν ἤρχοντο καὶ τὴν ἐπαύριον. Τὴν αἶψα θεωροῦσι πάντοτε εἰς τὰ τοιαῦτα δράματα ὡς σημαντικὸν ὑποκείμενον, καθότι παριστάνει (ἀγνοῶ διατί) τὴν Σατανικὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα.

Αἱ ὁδοὶ τῆς Τεχεράν ποτὲ δὲν ἐκαθαρίσθησαν ἀφοῦ ὁ τόπος ἐκοδομήθη· τῶντι δὲ, καμμία χρεία δὲν ὑπάρχει νὰ γίνηται τοῦτο ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ, καὶ οἷοσδήποτε φίλος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου ἐμπορεῖ ἀμισθὶ νὰ τὸ σπουδάσῃ ἐνταῦθα. Αἱ δημόσιαι ὁδοὶ ἔχουν ἀπὸ τὰ λείψανα καμῆλων, πιθῆκων, ἡμιόνων, ἵππων, κυνῶν, καὶ αἰλούρων· ἐνταῦθα δὲ κοιτώνται, ἕως οὗ πεινασμένος τις σκύλος νὰ γυμνώσῃ τὰ κόκκαλα ἀπὸ τὴν σάρκα, καὶ νὰ τ' ἀφήσῃ εἰς τοῦ χρόνου τὴν κατάβρωσιν. Τὸ κλίμα τοῦ τόπου κατ' εὐτυχίαν ἐμποδίζει τὰ ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης δεινά· εἰς πᾶν σχεδὸν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου ἤθελον ἀποθνήσκειν πάμπολλοι κατὰ συνέπειαν αὐτῆς· ἀλλ' ἐδῶ ὁ ἀήρ εἶναι τὸσον ξηρὸς, ὥστε τὰ σώματα, ἀντὶ νὰ σήπωνται, γενικῶς διαλύονται εἰς κονιορτόν. Ἡ τοποθεσία τῆς Τεχεράν ἀπ' ἀρχῆς ἐκλέχθη κάκιστα· πανταχόθεν ὑπὸ λόφων διαφόρου ὕψους περικυκλωμένη, κεῖται καθ'αυτὸ εἰς φάραγγα, —ἐπὶ τοσούτον, ὥστε δὲν ἐμπορεῖ τις νὰ βαδίσῃ τρία ἢ τέσσαρα μίλια ἔξω τῆς πόλεως χωρὶς νὰ εὗρεθῇ ἰσοϋψὴς μὲ τὰς κορυφὰς τῶν ἐν αὐτῇ δένδρων. Οὐδέποτε πνέει ἐλαφρά τις, δροσιστικὴ αὔρα· ἀλλ' ἀνεμοταραχαὶ σφοδρόταται καὶ διαρκεῖς συχνότατα ἀκολουθοῦσιν. Ὁ τόπος ὑδρεύεται ἀπὸ δύο ρυάκια, καταρρέοντα ἐκ τῶν περὶ ἑλὸν ὑπόγειοι σωλήνες φέρουν τὸ ὕδωρ εἰς πᾶσαν ὁδὸν, καὶ κλάδοι τῶν σωλήνων τούτων μετακομίζουν αὐτὸ εἰς δεξαμενὰς πρὸς χρῆσιν τῶν οἰκογενειῶν. Τοιοῦτοτρόπως προμηθεύεται καθεὶς ὕδωρ ἐκ διαδοχῆς, ἅπαξ κατὰ πέντε ἢ ἑπτὰ ἡμέρας· τὸ θέρος γίνεται μεγάλη αὐτοῦ σπάνις, καὶ τότε μάλιστα αἱ δεξαμεναὶ καταντῶσι ῥυπαραὶ καὶ βρωμεραὶ· ἡ δ' ἐξ αὐτῶν ἀναβαίνουσα μεμιασμένη ἐξάτμισις εἶναι μί' ἀπὸ τὰς κυριώτερας αἰτίας τῶν πολυαρίθμων νόσων, αἵτινες τὸ καλοκαίριον μαστίζουσι τὴν πόλιν ταύτην.

Δεκαεννέα πανδοχεῖα, ὡς μὲ εἶπαν, εὐρίσκονται εἰς τὴν Τεχεράν, ὅπου καταλύουν οἱ ἀμαθεῖς καὶ οἱ ὁδοιποροῦντες πραγματευταί. Οἱ πρῶτοι συγκροτοῦσι χωριστὴν τάξιν ἀνθρώπων, διάφορον ἀπὸ τοὺς λειπούς τῶν κατοίκων. Ἡ τιμιότης εἶναι τὸ πρῶτον αὐτῶν χαρακτηριστικόν. Διαφέρουσι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν ἀπὸ τὸ πλῆθος, καὶ ὁμιλοῦν γλῶσσαν ἀκατανόητον εἰς ξένους. Αἱ ἡμίονοι, τὰς ὁποίας ἔχουν ὡς οἰκιακοὺς συντρόφους, ἀκολουθοῦσι τὰς διαταγὰς τῶν χωρὶς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μαστίγος.

Τὸ κυριώτερον τζαμίον, περίφημον διὰ τὸν κεχρυσωμένον αὐτοῦ θόλον, δὲν παριστάνει εἰμὴ ὀλίγα θαυμασμοῦ ἄξια. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπάρχουσι τριάκοντα ἐν ἄλλα τζαμιά, καὶ δύο Ἀρμενικαὶ ἐκκλησίαι.

Εἰς τοὺς Εὐρωπαίους οὔτε τὸ ἐσωθεν οὔτε τὸ ἐξωθεν τῶν Περσικῶν παλατιῶν ὑπεραρέσκει. Ὁ Ἀσιανὸς, καὶ μάλιστα ὁ Πέρσης, δὲν ἔχει καμμίαν ἰδέαν ὅτι τὰ

διάφορα μέρη πάσης οἰκοδομῆς πρέπει νὰ ἔχωσιν ἀναλογίαν καὶ συμφωνίαν μεταξύ των· ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ δὲν βλέπει τὸ ἀνάρμοστον τῆς ἐνταῦθα πολυτελείας μὲ τὴν παρέκει ἀκαθαρσίαν. Εἰς ἀπόδειξιν φέρω παράδειγμα τὴν αἵθουσαν ὅπου φυλάσσεται ὁ διαβόητος Θρόνος, ὁ τοῦ Ταῶνος λεγόμενος, τὸν ὁποῖον ὁ Ναδὶρ Σάχ ἐφερεν ὀπίσω ἀπὸ τὴν Ἰνδικὴν αὐτοῦ ἐκστρατείαν. Πλάκες χρυσοῦ καλύπτουσιν αὐτὴν, καὶ ἀδάμαντες, σμάρραγοι, καὶ ρουβίνια, σχεδὸν ἀνεκτιμήτου ἀξίας, στίλβουσι πανταχόθεν· αἱ στῆλαι εἶναι λαμπραὶ, εἰς δὲ τὰς πλευρὰς κρέμονται ὑψίστατα λαχῶρια. Ἀλλὰ κύτταξε πρὸς τὴν θύραν, καὶ θέλεις παρατηρήσῃν τὰ σταδμά ὅτι μόλις εἶναι ὀρθογώνια· ἔκτεινε δ' ἐπέκεινα αὐτῆς τὰ βλέμματά σου, καὶ ἀπαντᾷς κλίμακα, οὐχὶ μόνον ποταπὴν καὶ στρεβλὴν, ἀλλὰ ταχέως βαδίζουσιν εἰς φθοράν. Οὕτω πως σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ ἐν Περσίᾳ οἰκοδομήματα συμμιγνύεται ἡ εὐπρέπεια μὲ τὴν ἀκοσμίαν, καὶ τὸ ὕψος μὲ τὴν εὐτέλειαν.

ΤΙΠΟΤΕ δὲν δεικνύει τοσαύτην μικρόνοιαν καὶ χαμηρότητα, ὅσην ἡ φιλοπλουτία· ἐξ ἐναντίας, τίποτε δὲν εἶναι μεγαλοπρεπέστερον, οὔτε γενναϊότερον, τῆς τοῦ πλοῦτου περιφρονησεως. Ἀρετῆς ἴδιον εἶναι ἡ καλὴ χρῆσις τῶν ἀγαθῶν ὅσα τις ἔχει· ἡ φυσικωτέρα δ' αὐτῶν μεταχειρίσις, καὶ ἡ ἀρμοδιωτέρα νὰ ἐφελεσθῇ πρὸς τὰ πλούτη τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων, εἶναι τὸ νὰ μεταχειρίζεται τις αὐτὰ πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου.

Ο ΠΑΠΑΣ ΣΕΞΤΟΣ διώρισέ ποτε νὰ ἐκδοθῇ Ἰταλικὴ μετάφρασις τῶν ἱερῶν Γραφῶν. Τινὲς δὲ τῶν Καρδιναλίων παρέστησαν εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ μετάφρασις αὕτη, τῶρον τινὰ, ἦτο σκανδαλώδης, καθότι τὸ μέσον τοῦτο μετεχειρίζοντο καὶ οἱ αἵρετικοὶ πρὸς διαστροφὴν τῶν λαῶν, οἰκειοτάτην εἰς αὐτοὺς καθιστάνοντες τὴν γνῶσιν τῆς Γραφῆς. 'Δι' ἐσᾶς, πανιερώτατοι,' ἀπεκρίθη ὁ Σέξτος, 'τοὺς ἀμαθεῖς, οἵτινες δὲν καταλαμβάνετε τὰ Λατινικά, γίνεν ἡ μετάφρασις αὕτη.'

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄ ἐδίωξε τοὺς κωμικοὺς ἀπὸ τὴν αὐλὴν τοῦ ὡς ἀνθρώπους, οἵτινες εἰς τίποτε δὲν χρησιμεύουν εἰμὴ εἰς τὸ κολακεύειν καὶ τρέφειν τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν ἀπραξίαν, εἰς τὸ γεμίσειν ἀπὸ ματαίας καὶ φθαρτικὰς χιμαῖρας τὰ ἀδρανῆ πνεύματα, καὶ εἰς τὸ γενεᾶν ἀπαίσια αἰσθήματα τῶν καρδιῶν, τὰ ὁποῖα ἡ φρόνησις καὶ ἡ θρησκεία τὸσον ἰσχυρῶς ἐντέλλονται εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ καταπνίγῃ.

Βλέπομεν, λέγει ὁ Φενελὸν, γονεῖς μὲ ἀρετὴν σύνεσιν, οἵτινες ὁδηγοῦσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰ τέκνα των εἰς τὰ δημόσια θεάματα· προσποιοῦνται ὅτι οὕτω πως, τὸ δηλητήριον φάρμακον συμμιγνύοντες μὲ τὴν σωτηριώδη τροφήν, δίδουν εἰς αὐτὰ καλὴν ἀγωγὴν, καὶ ἤθελον στοχασθῆν ὡς στρυφνὸν καὶ αὐστηρὸν πᾶν ἀγωγῆς σύστημα, τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελε συγχωρεῖν τὴν ἀνάμειξιν ταύτην τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Μικροτάτην βέβαια γνῶσιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ μὴ βλέπων, ὅτι αἱ τοιαῦται διασκεδάσεις τῶν ἀδυνάτων εἶναι νὰ βῇ διεγείρουσι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων ἀπέχθειαν πρὸς τὴν σώφρονα ζωὴν καὶ τὸ τακτικὸν ἐπάγγελμα εἰς ὃ εἶναι προωρισμένοι, καὶ νὰ μὴ καθιστῶσιν ὀχληράς καὶ ἀνυποφόρους τὰς ἀπλὰς καὶ ἀθῶους ἡδονὰς.